

Kort om Ulandssekretariatet

Ulandssekretariatet blev etableret i 1987 af Danmarks to største hovedorganisationer LO og FTF. Aktiviteterne koncentrerer sig i begyndelsen om solidaritetsarbejde for at fjerne apartheidregimet i Sydafrika og støtte den forbudte sydafrikanske landsorganisation COSATU. Gennem International Faglig Sammenslutning (IFS) og de globale fagforeninger støttede vi projekter med uddannelse af arbejdere.

Ulandssekretariatet er i dag den danske fagbevægelses professionelle udviklingsorganisation med godt 20 ansatte i Danmark samt danske og udenlandske rådgivere over hele verden. Gennem årene er der sket en stadig udvikling af sekretariatet, som har fokus på teknisk bistandsindsats, kvalitet og troværdighed i arbejdet – med en fleksibel organisation, der er klar til nye udfordringer.

Det grundlæggende udgangspunkt for sekretariatet er fagbevægelsens værdigrundlag og det faglige nationale og globale netværk. Ulandssekretariatet arbejder målrettet inden for Anstændigt Arbejde-dagsordenen på fire overordnede temaområder:

- Skabe anstændige jobs.
- Sikre arbejderes rettigheder.
- Skabe sociale sikkerhedsnet.
- Sikre social dialog.

Dermed styrker dansk fagbevægelse kapacitetsopbygning og fortaler-virksomhed hos faglige organisationer i udviklingslandene med henblik på, at de udfylder deres rolle på arbejdsmarkedet og bidrager til vækst og beskæftigelse.

Danske samarbejdspartnere

FAGLIGE ORGANISATIONER

BAT-Kartellet	Dansk Metal
Blik- og Rørarbejderforbundet	Dansk Sygeplejeråd
BUPL	Finansforbundet
CO-industri	FOA – Fag og Arbejde
Dansk El-Forbund	FTF
Danmarks Lærforening	HK

LO	ANDRE
Socialpædagogernes Landsforbund	DI
Uddannelsesforbundet	Håndværksrådet
3F	Kommunernes Landsforening
	Danske Regioner

Forkortelser

ACIW	Association of Construction and Informal Workers	IFS	International Faglig Sammenslutning
ASEAN	Association of Southeast Asian Nations	IFS-AP	International Faglig Sammenslutning – Asian Pacific
ASETUC	ASEAN Services Employees Trade Union Council	IFS-TUCA	International Faglig Sammenslutning – Trade Union Confederation of Americas
BILS	Bangladesh Institute of Labour Studies	ILO	International Labour Organization
BFSSMI	Benguet Federation of Small-Scale Miners, Inc.	IMF	International Monetary Fund
CESTRAR	Centrale Syndicale des Travailleurs du Rwanda	ISACC	Instituto Sindical para Centro America y Caribe
CCTU	Cambodian Confederation of Trade Unions	ITUC-NAC	International Trade Union Confederation–Nepal Affiliated Council
CKU	Center for Kultur & Udvikling	JTUCC	Joint Trade Union Coordination Centre
CLC	Cambodian Labour Confederation	MENA	Middle East and North Africa
COSATU	Congress of South African Trade Unions	NACC	National Trade Union Alliance Chamber of Cambodia
CTUM	Confederation of Trade Unions of Myanmar	NOTU	National Organisation of Trade Unions
CUTH	Confederación Unitaria de Trabajadores de Honduras	PELSPI	Philippine Employer-Labor Social Partners, Inc.
CUT-A	Central Unitaria de Trabajadores – Autentica	PSF	Private Sector Federation
EAC	East African Community	PSI	Public Service International
EATUC	East African Trade Union Confederation	PSLINK	Public Service Labour Independent Confederation
EDLC	Egyptian Democratic Labour Congress	PWF	Pakistan Workers Federation
EFITU	Egyptian Federation of Independent Trade Unions	SAARC	South Asian Association for Regional Cooperation
EI	Education International	SEWA	Self Employed Women's Association
EU	Den Europæiske Union	SLLC	Sierra Leone Labor Congress
FEI	Federation of Egyptian Industries	TUCA	Trade Union Confederation of Americas
FIU	Fagbevægelsens Internationale Uddannelsessamarbejde	UGTT	Union Générale Tunisienne du Travail
FMLL	Fundación Maria Lopez Larrave	UTICA	Union Tunisienne de l'Industrie, du Commerce et de l'Artisanat
GFBTU	General Federation of Bahrain Trade Unions		

Årsrapport 2014

Udgivet af
Ulandssekretariatet – LO/FTF Council
Islands Brygge 32D, 2300 København S
Telefon: 33737440
Email: mail@loftf.dk
www.ulussekretariatet.dk

Redaktion
Mads Bugge Madsen og Jacob Rosdahl

Layout og produktion: /Egir

Oplag: 600 eks.

Forsidefoto
Fiskerne i den honduranske landsby Kaukira indsamler vandmænd, som bliver eksporteret til middagsbordene i Asien. Goplerne har bragt øget velstand til det lille samfund, og fiskerne er organiseret i CUTH. Foto: Carsten Snebjerg.

Sund fordeling og bæredygtig vækst – sammenhæng i dansk udviklingsindsats

FOTO: MARK LEWIS

I en ny rapport fra Den Internationale Valutafond (IMF) slås det fast, at stigende ulighed er direkte forbundet med, hvor stærk og velorganiseret fagbevægelsen er; jo svagere fagforeninger, jo større ulighed. Netop fordi ulighed udfordrer demokratiet, begrænser økonomisk mobilitet og svækker vækst, er det nødvendigt at gøre noget ved den. Rapporten siger direkte, at stor ulighed "tillader de rigeste (top earners) at manipulere det økonomiske og politiske system". At den slags budskaber kan findes i nærværende publikation er måske ikke så overraskende, men at afsenderen er IMF er overordentlig interessant.

Endnu mere overraskende er rapportens anbefalinger. Almindeligvis tilskrives udviklingen hen imod mere ulighed – dels den teknologiske udvikling, dels globaliseringen – som to områder, som regeringer umiddelbart har svært ved at gøre noget ved. Men at sørge for at ILO's kernekonventioner overholdes, således at arbejdernes ret til at gennemføre kollektive overenskomstforhandlinger sikres, er en national opgave, som enhver regering kan beslutte at fremme – og det er rapportens anbefaling at gøre netop dette.

IMF's anbefaling om at styrke fagbevægelsens mulighed for at gennemføre kollektive forhandlinger er central for målsætningen om at etablere bæredygtig vækst, og mange steder forudsætter det fortsat kapacitetsopbygning – ikke kun af fagbevægelsen, men også af arbejdsgivernes organisationer.

Netop bæredygtig vækst med gode fordelingsmekanismer – ordentlige overenskomster på både det private og det offentlige

arbejdsmarked, sociale sikkerhedsnet og et fungerende skattesystem – er forudsætningen for at komme den ekstreme ulighed og fattigdommen til livs.

I Danmark har regeringen taget det første spæde skridt mod at sætte arbejdsmarkedsspørgsmål mere i centrum af udviklingsbistanden med etableringen af tre puljer: Social dialog-puljen, værdikæde-puljen samt CSR-puljen – i alt 100 millioner kroner.

Det er en lille, men god start, og den bør følges op af et endnu mere omfattende fokus på arbejdsmarkedets betydning for udviklingen i et samfund. Faktisk bør enhver dansk udviklingsindsats kunne redegøre for spørgsmålet:

På hvilken måde bidrager indsatsen til at skabe bæredygtig vækst?

Marie-Louise Knuppert
LO-sekretær
Formand for
Ulandssekretariatet

Bente Sorgenfrey
Formand for FTF
Næstformand for
Ulandssekretariatet

Vækst og social dialog

– men også nye udfordringer

Ebola-epidemien hærgede Vestafrika i løbet af 2014 med store menneskelige og økonomiske omkostninger. Dansk fagbevægelse viste solidaritet og samlede over 150.000 kroner ind til fagbevægelsen i Sierra Leone.

2014 var også præget af politisk uro og usikkerhed. Bombe- og terrortrusler i bl.a. Malawi, Uganda og Nigeria var både politisk og religiøst motiverede og har haft store konsekvenser for landenes stabilitet og internationale omdømme. Den økonomiske vækst fortsatte ellers i 2014 med høje vækstrater i flere afrikanske lande. Den positive udvikling er imidlertid drevet af stærkt kapitalintensive industrier inden for energi-, olie- og mineraludvinding, som forstærker skæv vækst med begrænset omfordeling og næsten ingen formel beskæftigelse til de fattigste og de unge.

Desuden vokser den uformelle og skrøbelige beskæftigelse i Afrika og udgør en voldsom udfordring for fagbevægelsen. I hele Afrika står fagbevægelsen dog stadigt oftere frem og taler på vegne af arbejdere i den uformelle økonomi.

Samtidig er den sociale dialog blevet markant bedre i en række lande i både Vest- og Østafrika. Det drejer sig blandt andet om samarbejde på områder som beskæftigelse og reformer af sociale sikringsordninger.

Den digitale fremtid med IT, mobiltelefoni og sociale medier er for alvor ved at slå igennem og resulterer i bedre adgang til

almen oplysning, ytringsfrihed og indtægter. Sociale medier bliver i dag benyttet strategisk af afrikansk fagbevægelse til at komme i kontakt med unge (potentielle) medlemmer.

SAMARBEJDET MED PARTNERNE

Det østafrikanske fællesmarked EAC er fortsat præget af en langsommelig politisk proces, men den regionale faglige sammenslutning EATUC har styrket indsatsen overfor EAC.

I Østafrika gik arbejdsmarkedets parter sammen for at tage større ansvar for den økonomiske og politiske udvikling. Efter fælles pres i Uganda, Kenya og Rwanda er der nu ensartede regler for arbejdstilladelse og visum, så arbejdskraften nemmere kan flyde mellem landene. Samarbejdet med Dansk Industri har medført en vifte af lignende resultater.

Lærerorganisationerne står fortsat stærkt i Østafrika, men på grund af regeringsindgreb og ofte helt urimelige løn- og arbejdsvilkår har de været tvunget ud i en række konflikter. Her har samarbejdet med Danmarks Lærereforening fortsat stor betydning for partnernes udvikling af lokal kapacitet.

Organiseringen af arbejdere i uformel beskæftigelse er ved at tage godt fat. Foreninger for arbejdere i den uformelle økonomi trækkes tættere på fagbevægelsen i Burundi, Uganda og Kenya – blandt andet ved at arbejde for, at social sikring og pensionsordninger også tilbydes arbejdere i den uformelle økonomi.

DIALOG SKAFFEDE OVERENSKOMST OG LØNFORHØJELSE

Gabriel Ndayisabye blev i 2009 ansat på sukkerfabrikken Kabuye lidt uden for Rwandas hovedstad Kigali. Han blev hurtigt klar over, at det var en farlig arbejdsplads med dårlig løn og elendige arbejdsvilkår.

Det ser helt anderledes ud i dag. Med tiden fik CESTRAR – Rwandas LO – overbevist både arbejderne og fabrikkens ledelse om, at forhandlinger og social dialog var vejen frem til gladere og sundere medarbejdere, bedre motivation og i sidste ende større produktivitet.

Med projektstøtte fra Ulandssekretariatet har CESTRAR holdt snevis af kurser i forhandlingsteknik og basal viden om overenskomster. Gabriel Ndayisabye har været en af deltagerne, og det han lærte, blev brugt aktivt på sukkerfabrikken.

Sidste år indgik Kabuye en reel overenskomst med de 500 arbejdere på fabrikken. Gabriel var hovedforhandler, og han fik skaffet kollegerne en lønforhøjelse på 25 procent, bedre sikkerhedsudstyr og betalt frokost.

Overenskomster er et helt nyt begreb i Rwanda. Kun Kabuye sukkerfabrik og Sorwathe tefabrik har indgået overenskomster. Men flere er på vej, takket være en effektiv social dialog mellem CESTRAR, arbejdsministeriet og arbejdsgiverforeningen PSF.

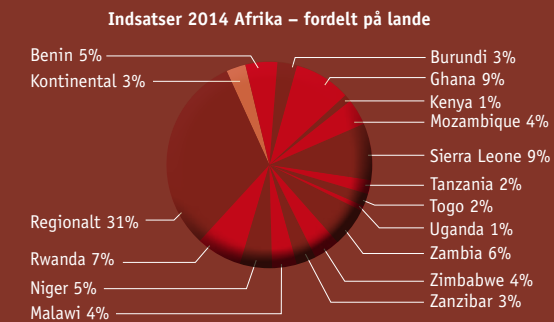

FOTO: LENE FRØSLEV

Kenya har været præget af en ny-etableret og konkurrerende faglig landsorganisation, som mistænkes for at være stiftet af regeringen – uden reelle demokratiske strukturer og legitimitet. Til gengæld har fagbevægelsen på Zanzibar gennemført en sammenslutning af flere offentlige forbund til ét i bestræbelserne for at forbedre de offentlige løn- og arbejdsvilkår.

Endelig arbejder en række østafrikanske industriforbund sammen med Dansk Metal om at forbedre organisering og arbejdsmiljø i industrien - i samarbejde med den internationale faglige sammenslutning IndustriALL.

Det sydlige Afrika har i 2014 været præget af valg, og i Mozambique fulgte en del politisk ustabilitet i kølvandet.

Den offentlige sektor har været i fokus for store dele af fagbevægelsen i det sydlige Afrika. Offentligt ansatte i flere lande er afskåret fra at danne og/eller være medlem af offentlige forbund - og, hvor de er anerkendt, har de ikke forhandlingsret. I Mozambique var det en stor sejr, da parlamentet i 2014 vedtog en lov, som giver offentlige ansatte ret til at organisere sig og stå i fagforening.

Også indenfor erhvervsuddannelserne trak de faglige organisationer i Mozambique en stor sejr hjem, da parlamentet vedtog en lov om erhvervsuddannelser, som imødekommer fagbevægelsens krav på flere centrale områder.

Den politiske situation i Zimbabwe forværrer stadig, og landet har været på autopilot siden valget i 2013. I takt med at arbejdspladserne lukker, står de faglige organisationer stadigt svagere. Samtidig har store dele af det internationale donor-samfund ingen klar strategi for, hvordan man kan bidrage til en mere demokratisk udvikling.

Vestafrika er den del af det afrikanske kontinent, der lider mest under den fundamentalistiske terror i for eksempel Mali, Niger og Nigeria. Samtidig blev regionen voldsomt påvirket af udbruddet af ebola i Guinea, Liberia og Sierra Leone med store konsekvenser for den i forvejen skrøbelige økonomi i disse lande.

I Vestafrika har fagbevægelsen haft den største fremdrift i organiseringen i den uformelle økonomi. De faglige strukturer tilpasses nye og meget store medlemsgrupper, og der arbejdes systematisk på at styrke fagbevægelsens repræsentative rolle. Samarbejdet med Håndværksrådet og Uddannelsesforbundet har bidraget til at udvikle blandt andre skræddere, smårestauratører og frisører i forhold til at styrke både beskæftigelse og indtjening.

På førskoleområdet har samarbejdet med BUPL medvirket til at opbygge erfaringer i Vestafrika, som fra 2015 vil blive forsøgt udbredt til flere andre afrikanske lande. Tilsvarende har FOA sammen med de faglige organisationer i Ghana indledt et samarbejde indenfor ældresektoren, som vil blive søgt videreudviklet.

Uligheden bekymrer

– mens verdens fabriksfabrikshal drøner

Selv om den imponerende økonomiske vækst i Asien har løftet millioner af mennesker ud af fattigdom i løbet af de sidste par årtier, er der stadig 1,6 milliarder fattige asiater, der skal overleve for en flad 10-krone om dagen. Fattigdom er et problem, og det er uligheden også.

Den Asiatiske Udviklingsbank og ILO erkendte i 2014 problemet med den stigende ulighed. De samme trends – teknologisk udvikling, globalisering og markedsreformer – der er årsag til den økonomiske vækst, har en social slagside, som direkte skaber større ulighed. I 2014 steg uligheden i 80 % af de asiatiske lande.

SAMARBEJDET MED PARTNERNE

Ulandssekretariatets program 'Støtte til anstændigt arbejde i Asien' retter sig mod den stigende ulighed. I det regionale samarbejde er fokus at sikre anstændige arbejdsforhold for arbejdere i Asien gennem arbejdsmarkedsreformer og promovning af anstændigt arbejde. I Sydøstasien har samarbejdet med den regionale organisation IFS-AP og ILO efter to års pres og lobbyarbejde resulteret i, at arbejdsmigration til Den Arabiske Golf blev sat på dagsordenen på SAARC-topmødet i november 2014.

Landene i Sydøstasien forbereder sig til overgangen til det økonomiske fællesskab i ASEAN. Organisationen ASETUC arbejdede i 2014 på at sikre anstændige arbejdsforhold og arbejdstagerrettigheder i servicesektoren i ASEAN gennem social dialog samt udarbejdelse af politikpapirer om den sociale dimension i ASEAN. Et af resultaterne er en aftale med beskæftigelsesministeriet i Indonesien om bedre arbejdsmiljø i detailsektoren, der er baseret på de arbejdsmiljøstandarder, som ASETUC har udarbejdet.

I Nepal har ITUC-NAC i 2014 været aktiv i at få arbejdstagerrettigheder ind i den nye grundlov samt udarbejdet forslag til en ny arbejdsmarkedslovgivning. Den nepalesiske paraplyorganisation JTUCC har taget endnu et vigtigt skridt i at slå sin position som fagbevægelsens fælles talerør fast, blandt andet ved kampagner for emner som 10 procents arbejderrepræsentation i offentlige organer. Endelig har Alliancen af Fagforbund inden for Bygge- og Skovbrugssektoren fortsat sin lobbyisme for at afskaffe børnearbejde samt målrettet at organisere migrantarbejdere.

I Bangladesh fortsætter samarbejdet med BILS. I løbet af 2014 er det blandt andet lykkedes at indgå aftaler med lo-

FØRSTE HOVEDORGANISATION I MYANMAR

Godt to år efter at regeringen i Myanmar åbnede for grænserne og for mulighederne for en overgang til demokrati, har Myanmar fået sin første hovedorganisation, CTUM. I slutningen af 2014 holdt organisationen sin første kongres i en landsby nord for hovedstaden Yangon.

Det var første gang, mange af de delegerede fik mulighed for at stemme. På kongressens sidste dag udbrød der spontane jubelråb og klapsalver, da stemmesedlerne var talt op, og CTUM kunne stiftes.

I dag repræsenterer CTUM 7 forbund med 623 lokale fagforeninger og hele 43.367 medlemmer. Men CTUM kan på ingen måde hvile på laurbærene, idet der er mange udfordringer for organisationen.

"Vi er allerede i dialog med arbejdsministeren, og vi håber at kunne begynde registreringen i løbet af 2015," siger den nyvalgte formand for CTUM Maung Maung og understreger: "Det er vigtigt, at vi får en lovændring på dette område hurtigst muligt, så både private og offentlige ansatte kan organisere sig. Det er fundamentet for vores arbejde og nødvendigt for, at landet kan udvikle sig."

Der er imidlertid også andre organisationer på arbejdsmarkedet, der er tættere knyttet til de forskellige politiske grupperinger, som findes i landet – og selv om de ikke er i nærheden af den struktur og systematiske tilgang, som præger CTUM, er for eksempel lærerne en vigtig og oplagt gruppe at støtte.

Ulandssekretariatet vil fra 2015 give støtte til opbygningen af fagbevægelsen i Myanmar.

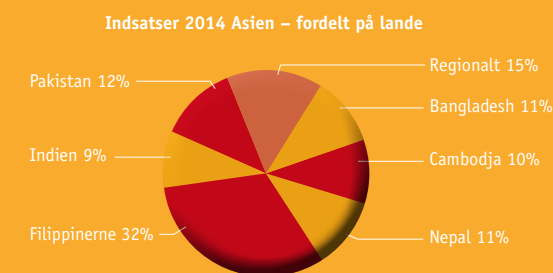

FOTO: KATHLEEN KOA RIAU/CHENG

kale arbejdstilsyn om flere inspektioner på skibsophugningsarbejdspladser. BILS har støttet regeringen og fagforeninger med udvikling af en social sikringsordning for byggearbejdere. Ulandssekretariatet har desuden samarbejdet med BILS om at sætte fokus på børnearbejde, blandt andet ved at give teenagere uformel uddannelse og praktisk jobtræning.

I Indien støtter SEWA fortsat knap 2 millioner kvinder i den uformelle økonomi. I 2014 medførte pres fra SEWA blandt andet, at den indiske regering vedtog en lov om beskyttelse af gadehandlernes rettigheder. Det forventes at op mod 40 millioner gadehandlere vil nyde gavn af loven.

I Pakistan har fagbevægelsen PWF udgivet bogen 'Anstændigt Arbejde for Alle', som er blevet brugt i en kampagne for at få Anstændigt Arbejde-dagsordenen ind i provinsernes nye arbejdsmarkedslove. PWF har for eksempel opnået, at Sindh-provinsens arbejdsmarkedslov nu giver 2-3 millioner landarbejdere ret til at danne fagforeninger og dermed kæmpe for bedre vilkår.

I Cambodja deltog de tre partnere CLC, CCTU og NACC i nye trepartsforhandlinger af mindstelønnen, som prægede den ar-

bejdsmarkedspolitiske dagsorden. Selv om fagbevægelsen ikke fik hævet lønnen til dens oprindelige krav, førte forhandlingerne til en stigning på cirka 190 kroner om måneden for mere end 600.000 arbejdere. Desuden blev der lavet en bindende aftale om, at lønnen i beklædningsindustrien i fremtiden skal forhandles årligt.

I Filippinerne fortsætter samarbejdet med en række faglige organisationer. Minearbejdernes organisation BFSSMI har via dens medlemservices dækket mere end 2.500 minearbejdere af en sundhedsforsikring og har sørget for, at medlemmerne er blevet uddannet i arbejdssikkerhed i minerne. Støtten til PSLINK gælder især vedtagelse af lovforslag om større gennemsigtighed i det offentlige system og beskyttelse af vidner i korruptionssager. ACIW arbejder fortsat med at uddanne håndværkere og tilbyde dem jobmuligheder. I PELSPI-samarbejdet mellem arbejdsgivere og arbejdstagere fortsætter bestræbelserne på at forbedre produktiviteten, konkurrenceevnen og anstændigt arbejde i en række udvalgte industrier gennem social dialog og sociale partnerskaber. Endelig arbejdes der i den offentlige sektor på at udbrede social dialog på udvalgte skoler, hospitaler og i kommuner. Det har blandt andet resulteret i en række kollektive, lokale overenskomster på kommunalt niveau.

Pres på rettigheder

– og håb for udvikling

I Egypten blev befolkningen træt af usikkerheden tre år efter revolutionen og optøjerne på Tahrir-pladsen. Folket ville have stabilitet, ro i gaderne og gang i økonomien – og stemte på General Al-Sisi som ny præsident ved valget i 2014. Men der er problemer med helt fundamentale rettigheder som ytringsfrihed, forsamlingsfrihed og foreningsfrihed. De civile organisationer, herunder de faglige, er under stigende pres og har fået indskrænket deres råderum væsentligt.

Modsat i Tunesien, hvor den demokratiske udvikling siden 2011-revolutionen faktisk nåede i mål i 2014. Den nye forfatning blev vedtaget i begyndelsen af året, nyt parlament og ny præsident valgt i slutningen. Ulandssekretariatets partner, hovedorganisationen UGTT, har spillet en tung rolle som vægthund og mediator i den demokratiske transitionsproces – helt frem til valgene i slutningen af 2014.

Forskellen på de to lande er slående og illustrerer hvilke kampe, der er i gang i den arabiske verden i disse år. Håbet ligger så sandelig i Tunesien. Landet blev udnævnt til 'Country of the Year 2014' af The Economist for dets succes med den demo-

kratiske forandring – og for det håb landet repræsenterer i et sygnende arabiske forår. Endvidere blev Tunesien af Freedom House – som det første arabiske land siden 1975 – bedømt som værende "frit".

Men frihed giver ikke brød og arbejde. Det er nødvendigt for Tunesien at gennemføre reformer af landets sociale og økonomiske politikker. Det er afgørende, at den tunesiske befolkning nu begynder at kunne se forandringer forude. Det var socioøkonomiske forhold, der skabte den tunesiske revolution – og det er forandringerne her, som i sidste ende vil tegne befolkningens dom over de vundne politiske forandringer.

SAMARBEJDET MED PARTNERNE

I Egypten fokuserer Ulandssekretariatet på at skabe dialog på arbejdsmarkedet. I løbet af 2014 er der blevet trænet omkring 600 trænere, tillidsfolk og medlemmer i social dialog, forhandling, konfliktløsning og hvordan man indgår en overenskomst. Aktiviteterne foregår langt fra Tahrir-pladsen, nemlig i de tre regioner Alexandria, Suez og Aswan. Der er fokus på tre forskellige sektorer inden for den private industri. I slutningen af 2014 blev der indgået aftaler med DI og dens egyptiske sam-

METTE OPLEVEDE FÆLLESSKABET I TUNESIEN

Som nyuddannet sygeplejerske var det en kæmpe oplevelse for 25-årige Mette Stefansen at møde tunesiske kolleger, der ikke kun strejkede for egne arbejdsforhold. De kæmpede også for, at befolkningen kunne få gratis sundhed, og det kan fagligt aktive danskere lære noget af.

Mette Stefansen var – som en del af unge-netværket mellem faglige unge fra Tunesien, Egypten og Danmark – på besøg på et tunesisk hospital i 2014. Det var imidlertid ikke en helt almindelig dag. Personalet strejkede nemlig, men i stedet for at nedlægge arbejdet gav læger og sygeplejersker gratis behandlinger til folket i protest mod, at tunesere ikke får gratis lægehjælp. Og den oplevelse gjorde et stort indtryk på den unge sygeplejerske:

"Det var enormt sympatisk. Personalet kæmper for demokrati i alle sektorer, da de mener, at demokrati er lig med lige adgang til sundhed," fortæller Mette Stefansen.

I unge-netværket lærer de unge af hinandens og deres organisationers erfaringer. Læringen foregår begge veje, for de danske unge får øjnene op for fagbevægelsens vigtige rolle i opbygningen af nye demokratier og i sikringen af grundlæggende rettigheder – noget som foregik for mere end 100 år siden i Danmark.

"Tuneserne tænkte ikke kun som individer, men som samfund og folk. De fokuserede ikke kun på deres egne behov som at få mere i løn, men på fællesskabet," siger Mette Stefansen.

Indsatser 2014 MENA – fordelt på lande

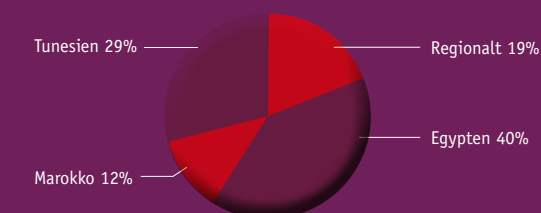

FOTO: NAHID RANI VIA YOUSSEF

arbejdsorganisation FEI og med ILO om et samarbejde om anstændigt arbejde som en nødvendig løftestang til stigende produktivitet på virksomhederne i Egypten.

I Tunesien fortsætter samarbejdet med den stærke, faglige hovedorganisation UGTT om reformer med afsæt i den sociale kontrakt, der blev indgået mellem UGTT, arbejdsgiverorganisationen UTICA og regeringen. Dette inkluderer støtte til arbejdsmarkedsstudier og til UGTT's arbejdsgrupper, der sammen med repræsentanter fra UTICA og regeringen skal stille forslag til udmøntningen af de forskellige punkter under den sociale kontrakt. Som led i det arbejde var en delegation fra UGTT i Danmark i slutningen af året for at studere, hvordan man i Danmark har organiseret sig i spørgsmål om pension, arbejdsløshedsunderstøttelse, sygedagpenge osv. Derudover er et samarbejde omkring forbedringen af partnerorganisationens kommunikation begyndt, og de indledende forberedelser til et samarbejde mellem UGTT, DI, UTICA og Ulandssekretariatet er sat i gang. Sideløbende har Ulandssekretariatet støttet aktiviteter, der giver UGTT muligheden for at træne regionale fagforeningsrepræsentanter i den juridiske ramme omkring arbejdskonflikter.

I Marokko fortsætter samarbejdet med de anerkendte, faglige hovedorganisationer. Fokus er at styrke de marokkanske partners kapacitet til at indgå i konstruktiv dialog med regeringen og arbejdsgiverne. Desuden søger projektet at understøtte øget koordination og samarbejde mellem de faglige organisationer gennem fælles projektstyring og dialogskabende aktiviteter. I 2014 er et hold af trænere på tværs af organisationerne blevet trænet i træningsmetode samt i forhandling og konfliktløsning.

De to regionale netværk, der blev etableret i 2013 mellem fagligt aktive fra regionen og fra Danmark har udviklet deres samarbejde i løbet af året. Unge-netværket består af unge fagligt aktive fra Egypten, Tunesien og Danmark, og to studieture i Danmark og i Tunesien er blevet gennemført i år. Ligestillingsnetværket består af faglige kvinder fra Bahrain, Egypten, Tunesien og Danmark. Tre netværksmøder har været afholdt i 2014 – et i Tunesien og to i Danmark, blandt andet med deltagelse i Nordisk Forum i Malmø og i Fagbevægelsens Interne Uddannelsers (FIU) konference om ligestilling i forbindelse med FN's internationale dag for eliminering af vold mod kvinder.

FOTO: LARS BERTHELSEN

Markant ulighed

– og menneskerettigheder i skudlinjen

I 2014 satte Ulandssekretariatets oplysningskampagne i Danmark 'Tro, håb og overgreb' fokus på menneskerettigheder i Latinamerika – på overtrædelser af faglige rettigheder og retten til anstændigt arbejde. Vi fortalte blandt andet, hvor vanskeligt det er at være fagligt aktiv i lande som Guatemala og Honduras. Her er det at danne en fagforening – eller blot melde sig ind i én – ofte vejen til marginalisering på jobbet, en fyreseddel eller i nogle tilfælde endda til nedlæggelse af hele arbejdspladsen. Det er lande, hvor faglige ledere fra både den private og offentlige sektor bliver forfulgt, udsættes for trusler eller attentater – og i værste fald myrdes.

Demokratiseringen har ikke har bidt sig fast på arbejdsmarkedet. Samtidig er der mangel på formelle jobs, og hvis man er så heldig at arbejde i den formelle økonomi, er det oftest til en løn, som ikke kan dække basale leveomkostninger. Latinamerika er stadig den region i verden, hvor forskellen mellem rig og fattig er størst – selvom det i gennemsnit nu er under en tredjedel af befolkningerne, der er fattige. Trods økonomisk vækst er fattighedsraterne ikke faldet synderligt i Mellemamerika, og jobskabelsen i den formelle økonomi er ret begrænset. Flertallet i Nicaragua, Honduras og Guatemala kæmper for at overleve i den uformelle økonomi.

SAMARBEJDET MED PARTNERE

Ulandssekretariatets nationale partnere repræsenterer et mindretal på arbejdsmarkedet, men er med til at forhandle om mindstelønnen og lønudviklingen inden for deres områder.

Forhandling af kollektive overenskomster og fælles aftaler på arbejdspladserne er en kerneopgave, men sociale sikringsystemer er også et tema, som fagbevægelsen søger at sætte på den politiske dagsorden i disse år. Der gennemføres reformer på pensions- og sundhedssystemer over hele regionen – og for fagbevægelsen er det centralt, at der ikke sker forringelser af vilkårene, og at flere får adgang til social sikring. IFS-TUCA har også i 2014 støttet fagbevægelsen i Guatemala, Honduras og Nicaragua med at udarbejde nationale planer for anstændigt arbejde, så den er bedre rustet til at indgå og følge op på aftaler om nationale udviklingspolitikker – for eksempel social sikring og erhvervsudvikling.

Samarbejdet med det globale forbund PSI i Mellemamerika forløber planmæssigt, og i sidste kvartal fik PSI ekstra midler til regionale aktiviteter for unge. De unge arrangerer faglige aktiviteter og kommunikerer med lethed på de sociale medier for at nå ud til flere kollegaer. De er i stigende grad centrale aktører i arbejdet for at øge fagforeningernes synlighed og retten til at være medlem af et fagligt fællesskab.

Arbejdsmarkedsinstituttet i Mellemamerika ISACC har gennemført studier om arbejdsmarkedet og udviklet undervisningsmaterialer, som er tilgængelige for alle på internettet. ISACC var i december ramme for et mellemamerikansk seminar for 16 faglige organisationer, som diskuterede udfordringerne på arbejdsmarkedet og identificerede fælles prioriteter for de kommende år. Ud fra denne drøftelse vil Ulandssekretariatets strategi og indsats nu revideres i Mellemamerika.

DØDEN KOM EN MANDAG FORMIDDAG

Klokken er halv elleve om formiddagen den mandag, tillidsrepræsentanten Melvi Camey (48) bliver skudt. Det er trykkende varmt, som altid i byen Chiquimulilla i Guatemala i juli. Derfor har Melvi og José Morataya, den lokale fagforeningsadvokat, søgt skygge ved det lille blå blikskur i gården til byens sundhedsklinik.

Ud af øjenkrogen ser Melvi en fremmed mand komme direkte imod dem. Og så går tiden i slowmotion. Attentatmanden trækker en pistol, peger direkte på advokaten og skyder. Igen. Og igen.

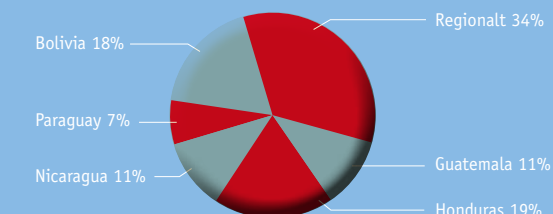
Melvin ænser ikke, at kuglerne har strejft hendes ansigt, mærker bare blodet løbe og en smerte i ryggen. Hun vender sig i panik mod José og ser advokaten synke døende om i plasticstolen.

Melvi er meget heldig. Kuglerne har ikke ramt vitale dele, og på hospitalet i den nærliggende større by, Cuilapa, står kammeraterne parat til at modtage hende.

Melvi Camey var helt klar over, at hun løb en stor risiko, da hun for snart 20 år siden påtog sig hvervet som tillidskvinde for sundhedspersonalet i Chiquimilla. Volden og truslerne var noget, alle talte om. Hun troede aldrig, at frygt og angst skulle blive hendes daglige følgesvend, men hun bliver ved.

“Det eneste, vi gør er at værne om rettighederne. For kollegerne. 'De' [ukendte mordere] skal ikke træde på os,” siger hun her i heden på hospitalet, trækker op i t-shirten og viser de dybe ar på ryggen efter skuddet: “Det er kampens ar,” siger hun og smiler lidt, “men det faglige arbejde giver værdi, styrke og ansvar. Gudskelov er jeg her stadig, så I kan høre mig tale for dem, der ikke kan tale mere.”

Indsatser 2014 Latinamerika – fordelt på lande

I Honduras blev samarbejdet med en hovedorganisation stoppet, og Ulandssekretariatet undersøger muligheden for at støtte et fælles tematisk arbejde mellem landets tre hovedorganisationer fra 2015.

I Guatemala er der markant splittelse blandt landets mange små faglige organisationer, og kun to procent af arbejdsstyrken er medlem af en fagforening. Alligevel spores en positiv udvikling efter, at den regionale paraplyorganisation TUCA er begyndt at samarbejde med et fælles forum for sektorforbundene, FMLL. Der arbejdes for, at ILO opretholder et kontor, hvor der kan føres tilsyn med arbejdstagerrettighederne. Støtten til partneren er begrænset, men der er fortsat efterspørgsel på netværksaktiviteter og kurser om rettigheder for tillidsfolk i provinsen. Desuden er der initiativer, som styrker den sociale dialog med myndigheder og arbejdsgivere.

I Nicaragua fortsætter støtten til overenskomster og aftaler i den private sektor – særligt til fagforeningerne i fiskeriet og agro-industrien og forbundet for arbejdere i den uformelle økonomi. Landbruget og fiskeriet beskæftiger næsten halvdelen af den erhvervsaktive del af befolkningen, men også her er graden af organisering kun ca. tre procent. Ulandssekretariatet støtter desuden et pilotprojekt om at sikre, at arbejdsmigranter i Costa Rica får viden om deres basale rettigheder i både deres gamle og nye land. Den fælles faglige organisation FNT har i stigende grad afgivet sin uafhængighed af regeringen, og det gør det nødvendigt at revidere samarbejdet i løbet af 2015.

I Paraguay har hovedorganisationen CUT-A blandt andet foretaget en analyse af organisationen op til kongressen i oktober og har, sammen med andre faglige organisationer, protesteret mod privatiseringer i den offentlige sektor og presset på foranstændige minimumslønstigninger. Gennem uddannelsesindsats og oplysningsarbejde er svage grupper på arbejdsmarkedet blevet styrket – for eksempel unge og huslige arbejdere. Det Danida-støttede samarbejde ophører i 2015, men samarbejdet slutter ikke helt. Via det regionale samarbejde med IFS/TUCA-CSA indrages partneren i Paraguay fortsat, og husarbejdernes organisation har modtaget solidaritetsmidler fra Danmark.

I Bolivia samarbejdes fortsat med tre organisationer i den offentlige sociale sektor. Såvel lærerorganisationerne som sundhedsforbundet har fået en bedre dialog med myndighederne. Dialogen er fokuseret på ansættelses- og arbejdsvilkår i den offentlige sektor samt reformer på de sociale områder. Særligt lærerorganisationerne har i 2014 været inddraget i drøftelsen af udviklingen af uddannelsessektoren. Ulandssekretariatet og Danmarks Lærerforening gennemførte i oktober en intern evaluering af de sidste to års samarbejde med lærerorganisationerne. De globale forbund EI og PSI har været inddraget i samarbejdet, og de lokale partnere efterlyser yderligere samarbejde med søsterorganisationer såvel i regionen som i Danmark.

Rettigheder og unge i fokus

– mange bolde i luften

FOTO: LARS BERTHELSEN

Facebook-events, bogudgivelser, praktikantordning, kongresser, unge-netværk og kampagnen 'Tro, håb og overgreb' er blot et lille udsnit af kommunikationsafdelingens arbejde i 2014. I alt skønnes det, at Ulandssekretariatets aktiviteter er blevet eksponeret for omkring en halv million danskere.

Ulandssekretariatets besøgstal på Facebook er på et år blevet tredoblet og har nu 1.242 følgere og en rækkevidde på op til 18.260 personer ved særlige begivenheder. www.ulandssekretariatet.dk er både hovedplatform til vores kommunikation og en opdateret vidensdatabase med arbejdsmarkedsprofiler for 30 partnerlande.

KAMPAGNEN 'TRO, HÅB OG OVERGREB – RETTIGHEDER OG KUNST I LATINAMERIKA'

Kampagnen for 2014 blev lanceret med en flot fernisering i Brøndsalen på Frederiksberg og blev officielt åbnet af handels- og udviklingsminister Mogens Jensen og LO's næstformand Lizette Risgaard, akkompagneret af Mikael Wiehe. Kampagnen har turneret i en hovedorganisation, fem forbundshuse, Udenrigsministeriets kantine og på Københavns Rådhus. Samlet

set har mindst 7.500 personer fået glæde af god kunst og indsigt i arbejdsforholdene i Bolivia, Guatemala og Honduras.

Et udvalg af kunstværker og fotografierne er blevet til et kunstkatalog og en bog, som er blevet flittigt uddelt til faglige ungdomsorganisationer og kongresserne. Desuden har vi lanceret et nyt koncept for magasinet #Uland til den unge målgruppe. Magasinet vil blive anvendt som undervisningsmateriale i efteråret 2015, når tre latinamerikanske hiphoppere indtager de danske professionshøjskoler.

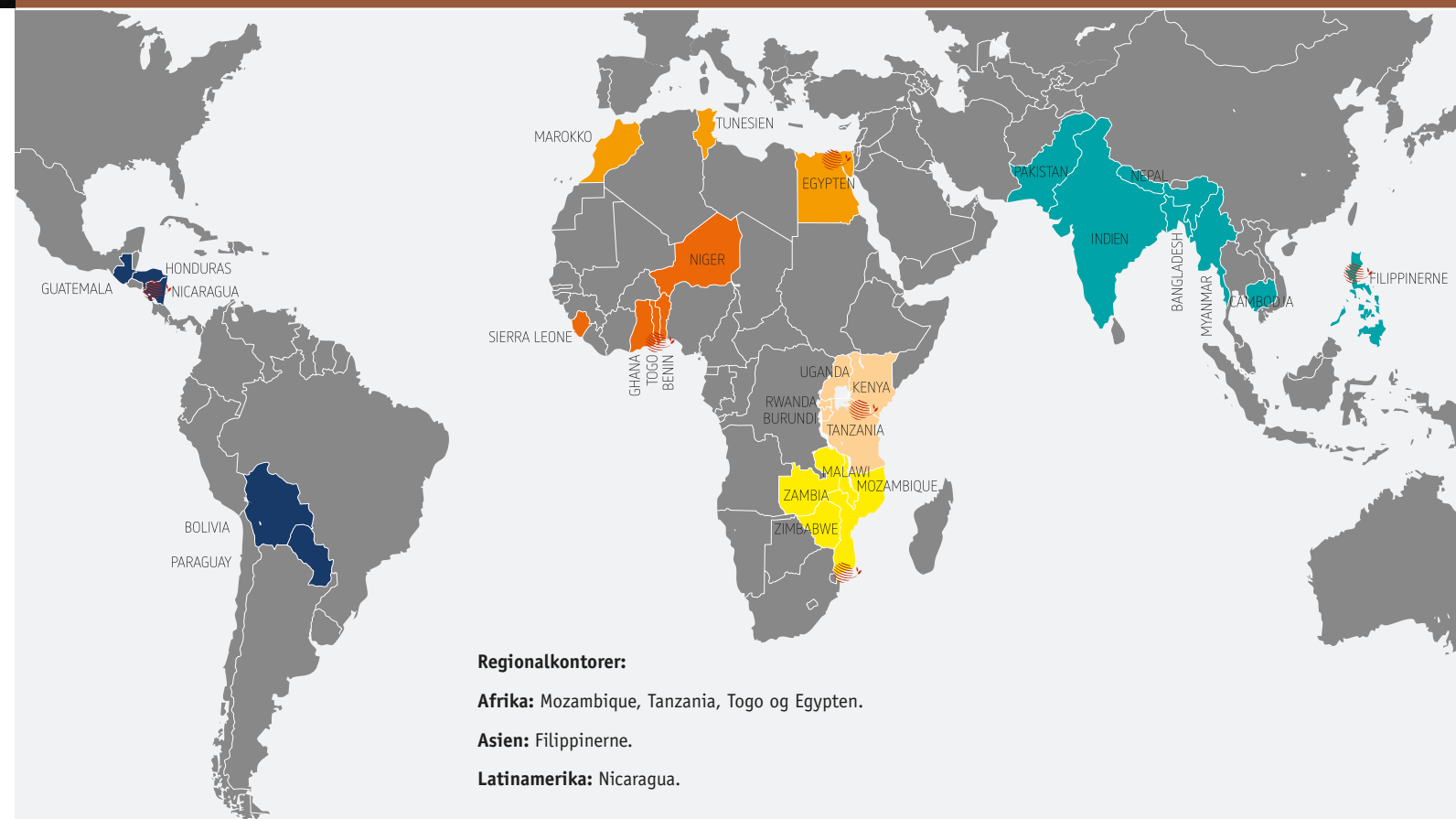
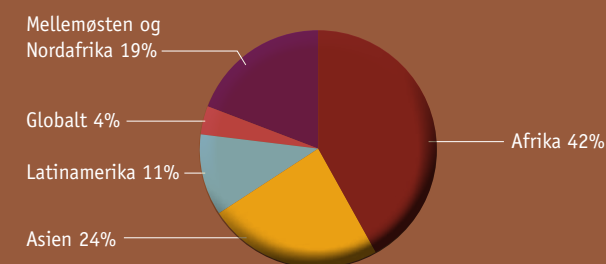
KONGRESSER, SOLIDARITETSPROJEKTER OG EVENTS

Ulandssekretariatet deltog på følgende kongresser: DSR og DLF i foråret og BUPL, Dansk EL-forbund, Malerforbundet samt Blik og Rør i efteråret. I løbet af 2014 har der været flere initiativer i såvel private som faglige fora til at samle ind til solidaritetsprojekter. Eksempelvis droppede et ægtepar gaverne til deres guldbryllup til fordel for hushjælperne i Paraguay. Også de Offentligt Ansattes Organisation (OAO) skippede indflyttergaverne til fordel for et solidaritetsprojekt i Rwanda.

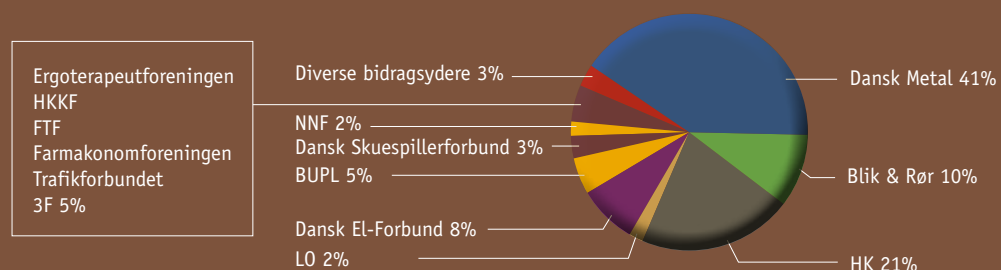
På årsdagen for Rana Plaza-tragedien den 24. april 2014 afholdt Ulandssekretariatet i samarbejde med 3F, 3F Fagbladet, Clean Clothes Campaign Danmark og Globale Seniorer et debattarrangement i LO-huset med temaet 'Hvordan får vi vendt ræset mod bunden?' Desuden turnerede Debatkaravanen rundt i Danmark i løbet af efteråret 2014, hvor sekretariatsleder Mads Bugge Madsen deltog i en paneldebat.

Ulandssekretariatets nye praktikordning har kørt i godt et år. Første praktikant, Asger fra HK, blev sendt afsted til to måneders praktik i Filippinerne. "En vild oplevelse," skrev Asger, som under hele sin praktik bloggede på HK's hjemmeside. Den anden praktikant, Rune, kom fra Dansk Metal og var seks uger i praktik hos Ugandas landsorganisation NOTU.

Indsatser 2014 fordelt på verdensdele

Solidaritetsprojekter fordelt på danske samarbejdspartnere

ULANDSSEKRETARIATET I MEDIERNE

- DR2, Radio24syv og Lyngby Lokalavis
- HK Stat Bladet, Fagbladet 3F, Blik og Rør, CO-Magasinet og Metal-Magasinet.
- u-landsnyt.dk, verdensnyt.dk, altinget.dk, cku.dk, kvinfo.dk, wherevent.com, swotee.dk/events, i 3F's og FTF's nyhedsbrev samt på flg. hjemmesider: Udenrigsministeriet, HK, CO-Industri, FTF, Dansk El-Forbund, Blik & Rør og Det Arabiske Initiativ.
- 'Den gode vækst' på IFS's hjemmeside samt medieomtaler i udviklingslandene.

At gøre det usynlige synligt

– uformel økonomi

Mennesker – myriader af mennesker – overalt. På gaderne, i taxierne, på markedet. Mennesker, som bærer rundt på fade med frugt, som de stikker op mod passagererne bag bussens vinduer. Skraldesamlere. Sælgere af cigaretter eller tyggegummi i mængder a 1 styk. Kvinder som steger fisk på en trækulsgrill. Støj, larm, støv, råb, prutten om priserne.

De fleste, som har rejst eller set billeder fra udviklingslandene, kan fornemme det travle og overbefolkede liv, der udspilles i alle hjørner af samfundet. Men de færreste tænker måske over det absurde i, at alle disse individer – selvom de går lige dér, foran én på gaden – på en måde ikke eksisterer.

De mennesker – som på én gang findes og ikke findes – er arbejderne i den uformelle økonomi. Som demografisk faktor findes de i hobetal. Der er mindst to milliarder mennesker verden over, som arbejder i den uformelle økonomi. Også økonomisk set er de med til at "holde hjulene i gang". I visse udviklingslande udgør de 70-90 procent af arbejdsstyrken og står måske samlet set for, hvad der svarer til en tredjedel af bruttonationalproduktet.

BEFINDER SIG I EN GRÅZONE

Alligevel lever de ofte som juridiske ikke-personer, uden papirer endstige politisk repræsentation. De har ikke normal adgang til social sikring, sundhed eller skolegang. De arbejder og lever på nåde af myndigheder, arbejdsgivere og forbryderbander – ofte i underbetalte, farlige og beskidte jobs.

Men de kan også sagtens leve under mere formelle forhold og stadig være en del af den uformelle økonomi. Mennesker i den uformelle økonomi er ikke pr. definition fattige, hjælpeløse eller uden uddannelse. Pointen er, at de befinder sig i en gråzone. De arbejder måske i landbruget, på familiens jord, selvom

de har en uddannelse. De passer deres frisørsalon i 14 timer om dagen, betaler afgifter og har ansatte. Eller de er syersker, som knokler i et miljø taget ud af industrialiseringens barndom, for at vi kan få tøj på kroppen.

De er først og fremmest sårbare – lever fra hånden til munden. Derfor vil enhver lille forbedring i forhold til deres arbejde, indkomst og sociale situation mindske deres usikkerhed, skabe luft til den dybe fattigdom og begynde en god cirkel til gavn for samfundet.

EN STEMME TIL DET TAVSE FLERTAL

Ulandssekretariatet har i næsten tyve år haft fokus på at lempe mennesker fra den uformelle økonomi over i den formelle. Det er meget effektiv udviklingsbistand. Anstændigt arbejde og ordnede vilkår er nøglen til fattigdomsbekæmpelse.

Det fremmer demokrati at give mennesker i den uformelle økonomi en stemme. Det er ganske enkelt et demokratisk problem, når millioner ikke føler sig hørt – især når de samtidig lever på kanten af dyb fattigdom.

En anden meget vigtig effekt ved at løfte mennesker fra den uformelle økonomi over i den formelle er, at samfundet som sådan bliver rigere, og skattegrundlaget konsolideres og forøges.

I 2015 vil Ulandssekretariatet stille endnu skarpere på uformel økonomi. Det sker blandt andet i forbindelse med fagbevægelsens konference i København i april, hvor topfolk fra den globale fagbevægelse (IFS) vil finpudse arbejdstagersidens position til forhandlingerne i ILO i Geneve i juni. Det er håbet, at ILO efter mange års hårdt arbejde vil vedtage en anbefaling, som gavner mennesker i den uformelle økonomi.

ULANDSSEKRETARIATETS INDSATS FOR ARBEJDERE I UFORMEL ØKONOMI SIDEN 1990

- **INDIEN:** Støttet SEWA.
- **FILLIPPINERNE:** I samarbejde med Blik & Rør og Dansk Metal sikret jobskabelse og innovative initiativer for bygningsarbejdere.
- **BENIN:** Fortalervirksomhed for landsdækkende sundhedsordning, som nu er indført.
- **VESTAFRIKA:** Sammen med Håndværksrådet og Uddannelsesforbundet udviklet voksenuddannelser. Hundrevis af arbejdere trænet. Kooperativer og netværk etableret.
- **ØSTLIGE OG SYDLIGE AFRIKA:** Støttet udvikling af strategier for organisering af den uformelle økonomi. Tusinder af arbejdere organiseret.
- **VESTAFRIKA:** Støttet organisering og servicering af tusindvis af arbejdere i den uformelle økonomi.
- **MOZAMBIQUE:** Opbygget kapacitet i fagbevægelsen i samarbejde med 3F med henblik på at lobbye for lov om korte voksenuddannelseskurser. Loven blev vedtaget i 2014.
- **MELLEAMERIKA:** Promoveret organisering af uformelle arbejdere og sikring af deres rettigheder.
- Tæt samarbejde med IFS og dens regionale organisationer samt teknisk bistand til forberedelse af drøftelser i ILO.
- Støttet afholdelse af de sidste møder i København med IFS og partnere fra hele verden for at forberede ILO's arbejdskonference i juni 2015, hvor anbefaling om overgang fra uformel til formel økonomi skal vedtages.

KVINDER I INDIEN LEDTE VEJEN

I begyndelsen af 1970'erne var Indiens tekstilindustri på vej ned i et sort hul på grund af øget international konkurrence. Mennesker i titusindvis mistede deres arbejde og gled ind i den uformelle økonomi. I Ahmedabad i det nordøstlige Indien organiserede kvindelige tekstilarbejdere, som nu havde fundet andre leveveje, sig i SEWA (Self Employed Women's Association). Organisationen udsprang af tekstilarbejdernes fagforening TLA, men afspejlede samtidig, at kvinder ikke var specielt velkomne i den etablerede fagbevægelse, selvom kvinderne udgør over 90 procent af arbejdsstyrken.

SEWA blev med tiden både en kvindeorganisation og en faglig bevægelse, og Ulandssekretariatet har siden begyndelsen af 1990'erne støttet SEWA med organisering og kapacitetsopbygning, dvs. uddannelse af tillidsfolk. I dag har SEWA 2 millioner medlemmer og organiserer foruden tekstilarbejdere gadevejere, skraldesamlere, cigaretsælgere, landbrugsarbejdere. De betaler alle et kontingent, har et medlemskort, som fungerer som officielt identitetspapir og har i øvrigt bred repræsentation af hinduer, kristne og muslimer.

UFORMEL ØKONOMI BLIVER SYNLIG

I 1980'erne var mange udviklingslande præget af en række strukturtilpasninger, som til dels var udløst af krav fra Verdensbanken og IMF. Resultatet var, at et alarmerende antal mennesker mistede deres job, og den private sektor kunne ikke opsuge ledigheden. Den uformelle økonomi voksede.

I løbet af 1990'erne begyndte fagbevægelsen i flere og flere lande at få øje på arbejderne i den uformelle økonomi. Den traditionelle organisering af mennesker i formelle jobs viste sig utilstrækkelig. For regeringer overalt i udviklingslandene blev det synligt, hvor mange, der lever i – eller på kanten af – fat-

tidom. Og at det manglende skattegrundlag er en hindring for udvikling af sociale sikkerhedsnet.

ULIGHED PÅ DAGSORDENEN

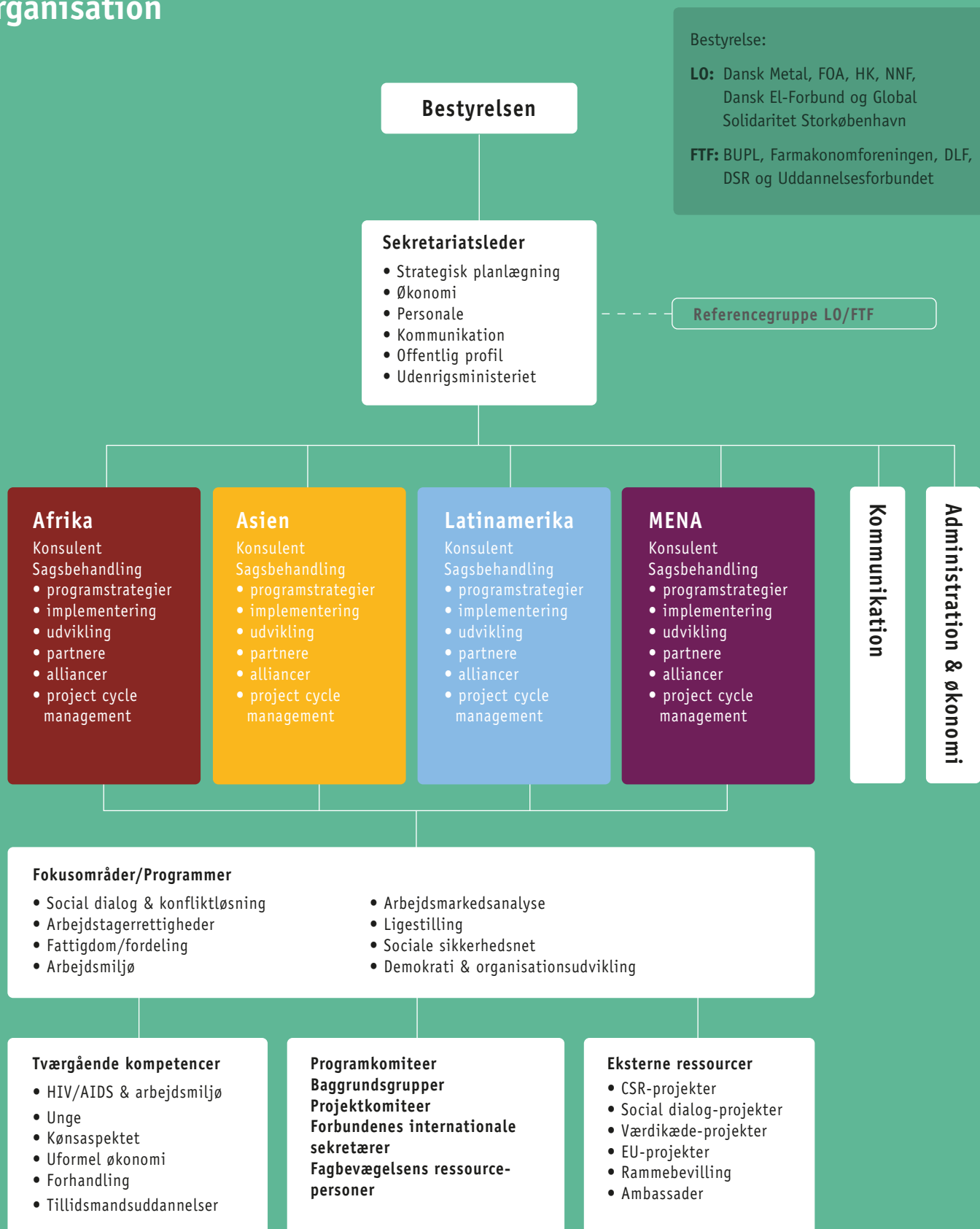
På internationalt plan tog ILO fra 1998 fat om uformel økonomi i forbindelse med Dagsorden for Anstændigt Arbejde, og i 2002 begyndte de første diskussioner om, hvordan man håndterer arbejderne i den uformelle økonomi. Med ILO's konference i 2015 er nogle af de største knuder ved at være løst i forhold til en egentlig ILO-anbefaling. Det er på høje tid, idet alene befolkningstilvæksten i mange udviklingslande pumper millioner af mennesker ud i den uformelle økonomi. Selv høje vækstrater, for eksempel i flere afrikanske lande, har ikke kunnet afbøde dette.

Ulandssekretariatet har siden de første projekter med de indiske kvinder i SEWA arbejdet med mange grupper i den uformelle økonomi i mange lande. Erfaringen er, at forholdsvis enkle skridt – hygiejne og sikkerhedskurser for gadekokke eller kurser i specielle fremstillingsmetoder for byggearbejdere – sammen med organisering og repræsentation kan løfte arbejdere over i den formelle økonomi.

På det organisatoriske plan har Ulandssekretariatet erfaring for, at instrumenter som social dialog, samarbejder mellem arbejdsgivere og lønmodtagere samt trepartsinitiativer er særdeles velegnede til både at fokusere politisk og iværksætte konkrete initiativer i den uformelle økonomi.

Det er sådanne tiltag, en ILO-anbefaling støtter. Det er retningslinjer, som regeringer, fagbevægelse og arbejdsgivere kan følge og bidrage til, at 2015 bliver året, hvor ulighed – også på arbejdsmarkedet – for alvor bliver sat på dagsordenen internationalt.

Organisation

www.lo.dk

www.ftf.dk

Ulandssekretariatet
LO/FTF Council

www.ulandssekretariatet.dk